

ŠIAULIŲ R. KURŠĖNŲ PAVENČIŲ MOKYKLOS-DAUGIAFUNKCIO CENTRO 1–8 BENDROJO UGDYMO IR 1–10 SPECIALIOJO UGDYMO KLASIŲ INTEGRUOTA ANTI KORUPCINIO UGDYMO PROGRAMA

Antikorupcinio ugdymo tikslas – ugdyti vertybines nuostatas ir plėtoti gebėjimus, reikalingus susiformuoti jaunų žmonių pilietinei pozicijai korupcijos atžvilgiu.

Antikorupcinio ugdymo uždaviniai:

1. Supažindinti su korupcijos reiškiniu: esme, priežastimis, pasekmėmis.
2. Skatinti nepakantumą korupcijos apraiškoms.
3. Pademonstruoti kovos su korupcija galimybes.
4. Prisidėti prie Bendrosiose programose formuluojamų:
 - vertybinių nuostatų ugdymosi (pagarbos demokratijos vertybėms, neabejingumo viskam, kas vyksta šalia; sąžiningumo, atsakomybės už veiksmą, poelgi; nuolatinio asmeninės, socialinės, pažinimo bei kultūrinės kompetencijos tobulinimo ir kt.),
 - gebėjimų plėtojimo (komunikuoti, rasti, tvarkyti ir perduoti informaciją; kritiškai mąstyti ir spręsti problemas, racionaliai planuoti ir organizuoti veiklą, tvarkyti laiko, finansinius ir kitus išteklius; veikti kūrybiškai, iniciatyviai, prasmingai ir savarankiškai, prisiimti atsakomybę už savo veiksmus; bendrauti ir bendradarbiauti, konstruktyviai spręsti nesutarimus ir konfliktus; dalyvauti mokyklos, vietos bendruomenės, visuomenės gyvenime, prireikus imtis lyderio vaidmens ir pan.).

Siekiamas rezultatas – turinčio žinių apie korupcijos keliamą pavojų visuomenės gerovei ir valstybės saugumui, nesitaikstančio su korupcijos apraiškomis, gebančio ir siekiančio jas šalinti asmens ugdymas.

Bendrosios nuostatos

Antikorupcinis ugdymas – ne kažkieno sudarytų taisyklių kaip elgtis, moralizuojančių pamokymų rinkinys. Korupcija, kaip ir apskritai visa nusikalstama veika, yra asmens apsisprendimas. Mokytojų uždavinys – sudaryti prielaidas, sąlygas visuomenės interesus atitinkančiam pasirinkimui. Privalome supažindinti mokinius su jų teisėmis, pareigomis ir padariniais: įtaka žmonėms, akivaizdžiais ir neakivaizdžiais rezultatais. Be to, vertinant pasirinkimą, privalu vaikams ir jaunimui pateikti alternatyvų variantą, kad tie skirtumai būtų atskleisti ir aptarti. Mokiniai privalo išmokti pasakyti „taip“ ir „ne“.

Įgyvendinant antikorupcinį ugdymą aiškus naujų darbo būdų ir metodikų poreikis. Viena vertus, antikorupcinio švietimo programa – naujas dalykas, kuriam mokytojai nebuvo rengiami. Natūralu, kad mokytojai turi patys mokytis, įgyti žinių, įgūdžių šia tema. Todėl būtent šiuo atveju lengviau pakeisti savo vaidmenį – iš klasės vadovo, autoriteto tapti pagalbiniu, gidu. Gido tikslas – ne valdyti, vadovauti, o eiti kartu, lydėti, padėti kuo maksimaliau panaudoti galimybes. Todėl ypač aktualūs antikorupcinio ugdymo metodai – diskusija klasėje ar mažose grupėse, atvejo analizė,

mokinių interviu, debatai, vaidmenų atlikimas. Visais šiais atvejais mokytojas turėtų vadovauti mokymuisi, jį stimuliuoti, padėti mokiniams suprasti. Antra, antikorupcinis švietimas mažiau, nei tarkim istorija, politologija, psichologija, orientuotas į faktinių žinių pasisavinimą. Čia nesitenkinama mokinių gebėjimais atsakyti į faktinius klausimus („Kiek procentų valdininkų pažeisti korupcijos?“, „Kokios bausmės gresia už korupcinius nusikaltimus?“ ir pan.). Antikorupciniam ugdymui to maža. Mokytojui labiau turi rūpėti padėti suprasti prieinamus informacijos šaltinius – kaip ir iš kur surinkti faktai, kaip vertinti jų svarbą, kaip nuspręsti, kurios žinios patikimos, kurią poziciją pasirinkti. Mokinių prašoma analizuoti pozicijas, pagrįsti vienus požiūrius., atmesti kitus. Į daugelį šių klausimų padės atsakyti naudojami kritinio mąstymo ugdymo metodai. Turėtų būti akcentuojamos tokios sąvokos kaip atsakomybė ir pagarba, labai svarbu, kad mokiniai suprastų bendrą atsakomybę už socialinę aplinką. Taip pat svarbu įtraukti juos į socialinę veiklą ir skatinti mokinių iniciatyvą.

Integruojant pamokose antikorupcinę medžiagą reikia atsižvelgti:

- į mokinių amžių.
- sieti pokalbius, medžiagos nagrinėjimą su vertybėmis.
- mūsų darbas tik prevencinis, šviečiamasis.
- panagrinėti korupcijos priežastis nuo seniausių laikų iki dabar (ekonominės, socialinės, tarptautinės).
- sąvokų esmė.
- paplitimo atskirose valstybėse formos.
- korupcijos padariniai (politiniai, ekonominiai, socialiniai, tarptautiniai).
- sėkmingos kovos su korupcija pavyzdžiai.
- kuo rečiau naudoti sąvoką – korupcija. Pakeisti ją sąvoka – skaidrumas.

Rekomenduojama popamokinė veikla:

- seminarai, konferencijos;
- susitikimai su STT;
- antikorupcinės savaitės;
- klasės valandėlės;
- pasakų kūrimas;
- vaidinimų kūrimas;
- plakatų, portretų konkursai;
- rašinių antikorupcine tematika konkursas;
- akcijos.

Į 1–4 klasių formalųjį ugdymą integruojamos antikorupcinio ugdymo temos

Eil.nr.	Temos	Mokomasis dalykas	Klasė
1.	<p>Moralė:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kas mūsų visuomenėje kontroliuoja moralines normas? • Kaip moralė susijusi su įstatymų leidyba? • Kokią įtaką mūsų moralei daro religija? • Kas yra geras/blogas draugas? 	Pasaulio pažinimas, dorinis ugdymas	3–4 4 4 1–4
2.	<p>Teisės ir pareigos:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kokios vaikų teisės? • Kur galima kreiptis, norint gauti patarimą ar pagalbos? 	Lietuvių k., pasaulio pažinimas, dorinis ugdymas, matematika	1–4 1–4
3.	<p>Nusikalstamumas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kas yra nelegalu ir kodėl? • Kas yra bausmė, kaip ir kodėl ji skiriama? • Kaip veikia šios trys valstybės valdžios galios: įstatymų, leidybos, vykdomosios valdžios ir teismų valdžios? 	Dorinis ugdymas, lietuvių k.	1–4 1–4 1–4
4.	<p>Asmenybė ir elgesys</p> <ul style="list-style-type: none"> • Savivaizdis: koks esu ir koks noriu būti • Asmeninės vertybės ir principai • Gyvenimo prasmės ir tikslų samprata • Išorinės įtakos: pavyzdžiai, autoritetai, socialiniai vaidmenys, situacija • Gero ir blogo, tinkamo ir netinkamo elgesio skyrimo kriterijai • Sprendimai ir pasirinkimai, priežastis ir pasekmė • Atsakomybė 	Lietuvių k. dorinis ugdymas, pasaulio pažinimas	1–4
5.	<p>Elgesį reguliuojančios normos</p> <ul style="list-style-type: none"> • Moralinės normos samprata, moralinis gėris ir blogis • Moralė ir konvencija • Įpročiai, papročiai, tradicijos kaip socialinės normos • Legalus ir nelegalus elgesys • Moralės ir įstatymų santykis • Įstatymų tobulumo problema • Socialinio reguliavimo normų ir asmens laisvės santykis 	Dorinis ugdymas, matematika, lietuvių k., muzika, fizinis ugdymas, dailė ir technologijos, muzika, šokis.	1–4
6.	<p>Teisingumas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teisingumas kaip sąžiningumas • Žmogaus teisės, lygybė ir nešališkumas • Socialinis (paskirstomasis) teisingumas • Teisingumas kaip įstatymo valdžia 	Pasaulio pažinimas, lietuvių kalba, dorinis ugdymas, šokis	1–4

7.	Kaltė ir nusikaltimas <ul style="list-style-type: none"> • Žala ir skriauda kaip moralinės kaltės priežastys • Nusikaltimas kaip įstatymo pažeidimas • Nusikaltimų priežastys • Bausmės ir kitos sankcijos • Bausmes reguliuojantys įstatymai (Baudžiamasis kodeksas ir kiti) • Teisingumo atkūrimas 	Dorinis ugdymas, lietuvių k.	1–4
8.	Pilietinė visuomenė ir valstybė <ul style="list-style-type: none"> • Demokratijos principai: dalyvavimas, delegavimas ir reprezentavimas • Valdžios trišališkumas • Valstybės tarnyba: pareigos ir įgaliojimai • Valdžios kontrolė: atsiskaitomumas, prievolė teikti informaciją • Žiniasklaida kaip ketvirtoji valdžia 	Dorinis ugdymas, pasaulio pažinimas.	4
9.	Karjeros planavimas <ul style="list-style-type: none"> • Ką galiu ir ko noriu • Profesijos pasirinkimo kriterijai • Darbo vietos pasirinkimo kriterijai • Priėmimo į darbą kriterijai ir procedūros 	Dorinis ugdymas, matematika, lietuvių k., muzika, fizinis ugdymas, dailė ir technologijos, muzika, šokis.	1–4

Į 5–8 klasių formalųjį ugdymą integruojamos antikorupcinio ugdymo temos

Eil.nr.	Temos	Mokomasis dalykas	Klasė
1.	Moralė: <ul style="list-style-type: none"> • Kas mūsų visuomenėje kontroliuoja moralines normas? • Kaip moralė susijusi su įstatymų leidyba? • Kokią įtaką mūsų moralei daro religija? • Kas yra geras/blogas draugas? 	Geografija Etika Etika Istorija Lietuvių k. Dailė, technologijos, lietuvių k.	8 7 8 8 8 5–8 6
2.	Teisės ir pareigos: <ul style="list-style-type: none"> • Kokios vaikų teisės? • Kur galima kreiptis, norint gauti patarimą ar pagalbos? 	SEU, dorinis ugdymas	5–8
3.	Nusikalstamumas: <ul style="list-style-type: none"> • Kas yra nelegalu ir kodėl? • Kas yra bausmė, kaip ir kodėl ji skiriama? • Kaip veikia šios trys valstybės valdžios galios: įstatymų, leidybos, vykdomosios valdžios ir teismų valdžios? 	Geografija Anglų kalba Lietuvių k. Istorija	8 8 5, 8 8

4.	Asmenybė ir elgesys <ul style="list-style-type: none"> • Savivaizdis: koks esu ir koks noriu būti • Asmeninės vertybės ir principai • Gyvenimo prasmės ir tikslų samprata • Išorinės įtakos: pavyzdžiai, autoritetai, socialiniai vaidmenys, situacija • Gero ir blogo, tinkamo ir netinkamo elgesio skyrimo kriterijai • Sprendimai ir pasirinkimai, priežastis ir pasekmė • Atsakomybė 	Rusų kalba Vokiečių kalba Matematika Etika Kūno kultūra Anglų kalba Lietuvių kalba Lietuvių kalba Matematika Istorija Etika Etika Etika Lietuvių kalba Etika Lietuvių kalba Etika Lietuvių kalba	6–8 8 8 8 5 5–7 5, 6, 7,8 7 8 8 8 6 5, 8 5 8 5, 6, 8 8 8 7 6
5.	Elgesį reguliuojančios normos <ul style="list-style-type: none"> • Moralinės normos samprata, moralinis gėris ir blogis • • Moralė ir konvencija • Įpročiai, papročiai, tradicijos kaip socialinės normos • Legalus ir nelegalus elgesys • Moralės ir įstatymų santykis • Įstatymų tobulumo problema • Socialinio reguliavimo normų ir asmens laisvės santykis 	Rusų kalba Vokiečių kalba Lietuvių kalba Matematika Kūno kultūra Etika Lietuvių kalba Istorija Etika Etika Etika Etika	8 6 6, 8 8 7 7 5 7 8 8 8
6.	Teisingumas <ul style="list-style-type: none"> • Teisingumas kaip sąžiningumas • Žmogaus teisės, lygybė ir nešališkumas • Socialinis (paskirstomasis) teisingumas • Teisingumas kaip įstatymo valdžia 	Vokiečių kalba Istorija Etika Etika	6 9 7 8
7.	Kaltė ir nusikaltimas <ul style="list-style-type: none"> • Žala ir skriauda kaip moralinės kaltės priežastys • Nusikaltimas kaip įstatymo pažeidimas • Nusikaltimų priežastys • Bausmės ir kitos sankcijos • Bausmes reguliuojantys įstatymai (Baudžiamasis kodeksas ir kiti) • Teisingumo atkūrimas 	Istorija Istorija	8 8
8.	Pilietinė visuomenė ir valstybė <ul style="list-style-type: none"> • Demokratijos principai: dalyvavimas, delegavimas ir reprezentavimas • Valdžios trišališkumas • Valstybės tarnyba: pareigos ir įgaliojimai • Valdžios kontrolė: atsiskaitomumas, prievolė teikti informaciją 	Istorija	7

9.	Karjeros planavimas <ul style="list-style-type: none"> • Ką galiu ir ko noriu • Profesijos pasirinkimo kriterijai • Darbo vietos pasirinkimo kriterijai • Priėmimo į darbą kriterijai ir procedūros 	Rusų kalba Matematika Vokiečių kalba Matematika Anglų kalba Geografija Informacinės technologijos	7, 8 6–8 8 5, 6, 8 8 8 5–8
----	--	---	--

Į 1–10 specialiojo ugdymo klasių formalųjį ugdymą integruojamos antikorupcinio ugdymo temos

Eil. Nr.	Temos	Mokomasis dalykas	Klasė
1.	Teisės ir pareigos: <ul style="list-style-type: none"> • Kokios vaikų teisės? • Kur galima kreiptis, norint gauti patarimą ar pagalbą? 	Visi mokomieji dalykai	1–10
2.	Nusikalstamumas: <ul style="list-style-type: none"> • Kas yra nelegalu ir kodėl? • Kas yra bausmė, kaip ir kodėl ji skiriama? 	Istorija, pilietiškumo pagrindai	9–10
3.	Asmenybė ir elgesys Savivaizdis: koks esu ir koks noriu būti <ul style="list-style-type: none"> • Asmeninės vertybės ir principai • Gyvenimo prasmės ir tikslų samprata • Išorinės įtakos: pavyzdžiai, autoritetai, socialiniai vaidmenys, situacija • Gero ir blogo, tinkamo ir netinkamo elgesio skyrimo kriterijai • Sprendimai ir pasirinkimai, priežastis ir pasekmė • Atsakomybė 	Visi mokomieji dalykai	1–10
4.	Elgesį reguliuojančios normos <ul style="list-style-type: none"> • Moralinės normos samprata, moralinis gėris ir blogis • Moralė ir konvencija • Įpročiai, papročiai, tradicijos kaip socialinės normos • Legalus ir nelegalus elgesys • Moralės ir įstatymų santykis • Įstatymų tobulumo problema • Socialinio reguliavimo normų ir asmens laisvės santykis 	Istorija, pilietiškumo pagrindai	9–10
5.	Teisingumas <ul style="list-style-type: none"> • Teisingumas kaip sąžiningumas • Žmogaus teisės, lygybė ir nešališkumas • Socialinis (paskirstomasis) teisingumas • Teisingumas kaip įstatymo valdžia 	Istorija, pilietiškumo pagrindai	9–10

6.	<p>Kaltė ir nusikaltimas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Žala ir skriauda kaip moralinės kaltės priežastys • Nusikaltimas kaip įstatymo pažeidimas • Nusikaltimų priežastys • Bausmės ir kitos sankcijos • Bausmes reguliuojantys įstatymai (Baudžiamasis kodeksas ir kiti) • Teisingumo atkūrimas 	Pilietiškumo pagrindai.	9
7.	<p>Pilietinė visuomenė ir valstybė</p> <ul style="list-style-type: none"> • Demokratijos principai: dalyvavimas, delegavimas ir reprezentavimas • Valstybės tarnyba: pareigos ir įgaliojimai • Valdžios kontrolė: atsiskaitomumas, prievolė teikti informaciją 	Pilietiškumo pagrindai.	9
8.	<p>Karjeros planavimas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ką galiu ir ko noriu • Profesijos pasirinkimo kriterijai • Darbo vietos pasirinkimo kriterijai • Priėmimo į darbą kriterijai ir procedūros 	Visi mokomieji dalykai	1–10